

Vergaderjaar 2014–2015

29 679

Verslag van de zittingen van de Assemblee van de Interparlementaire Unie

U/ Nr. 21

VERSLAG VAN DE 131^E ZITTING

Vastgesteld 26 februari 2015

Inleiding

Een delegatie bestaande uit de leden K. Dijkhoff (VVD, Tweede Kamer, voorzitter), H. Franken (CDA, Eerste Kamer, mevr. M.M. De Boer (GL, Eerste Kamer) en A. Wolbert (PvdA, Tweede Kamer) heeft deelgenomen aan de 131^e zitting van de Assemblee van de Interparlementaire Unie (IPU) die van 12–16 oktober 2014 is gehouden in Genève.

De delegatie is begeleid door de griffier interparlementaire betrekkingen en ambtelijk secretaris van het bestuur van de Nederlandse IPU-Groep, B. Nieuwenhuizen.

Aan de 131^e zitting van de IPU hebben parlementaire delegaties uit 147 landen en 35 delegaties van waarnemers (internationale en interparlementaire instellingen) deelgenomen.

De directeur Bedrijfsvoering, Financiën en Personeel & Organisatie, tevens waarnemend Griffier van de Tweede Kamer, de heer H. Bakker en de Griffier van de Eerste Kamer, G. Hamilton, hebben in Genève deelgenomen aan parallelle vergaderingen van de Association of Secretaries General of Parliaments (ASGP).

Executive Committee

Aan een vergadering van het Executive Committee die ter voorbereiding van deze 131^e zitting van de Assembly plaatsvond op 10 oktober 2014 heeft de heer **Dijkhoff**, vast lid van deze commissie, deelgenomen. De commissie heeft zich gebogen over verzoeken van de parlementen van Guinee en Madagaskar tot opheffing van de opschorting van hun lidmaatschap van de IPU; die opschorting had plaatsgevonden wegens de twijfel over de rechtmatigheid van de in die landen gehouden verkiezingen en te grote achterstanden in de betalingen van hun contributie aan de IPU. Op voorstel van de secretaris-generaal, de heer Chungong, heeft de commissie besloten de Governing Council te adviseren de opschorting ongedaan te maken. De commissie heeft zich vervolgens gebogen over de omstandigheden waarin het parlement van Thailand moet functioneren. Zij stelde vast dat in dat land, nadat militairen eerder de Grondwet tijdelijk

buitenwerking hadden gesteld en het landsbestuur hadden overgenomen, intussen sprake is van de invoering van een driestappenplan dat moet leiden tot herstel van de democratie en hervormingen van het bestuur. Gelet op die ontwikkelingen meende de commissie dat aan de Governing Council kan worden geadviseerd het IPU-lidmaatschap van het parlement van Thailand niet langer ter discussie te stellen. De commissie stemde na een mondelinge toelichting door de secretaris-generaal tenslotte in met de aan de Assembly voor te leggen begroting voor de periode 2015–2017 op basis waarvan de jaarlijkse bijdragen van de leden-parlementen zullen afnemen met circa 3%.

De 12+ Groep

De zgn 12+ groep, de groep van Westerse landen waartoe Nederland behoort, heeft vergaderd op zondag 12, dinsdag 14 en donderdag 16 oktober 2014. Aan deze vergaderingen hebben de leden **Dijkhoff, De Boer** en **Wolbert** deelgenomen. De voorzitter van de 12+ groep, de Franse senator Robert del Picchia deelde mee zijn voorzitterschap na de afsluiting van deze 131^e zitting van de Assembly te zullen beëindigen en zich kandidaat te zullen stellen voor een plaats in het Executive Committee. Met algemene stemmen werd hij vervolgens door de groep voorgedragen voor benoeming in deze functie. Als enige kandidaat voor benoeming in de open vallende functie van voorzitter van de 12+ groep had zich de Belgische afgevaardigde Philippe Mahoux gemeld die op donderdag 16 oktober bij acclamatie werd gekozen. Tijdens de vergaderingen op 14 en 16 oktober hebben de leden van de 12+ groep kennis gemaakt met de 4 kandidaten voor het voorzitterschap van de IPU: mevr. Bronwyn Bishop (Australië), mevr. Nurhayati Ali Assgraf (Indonesië), de heer Saber Chowdhury (Bangladesh) en de heer Abdullah Shahid (Malediven). De verkiezing van de nieuwe voorzitter, die de aftredende voorzitter, de heer Abdelwahad Radi (Marokko) zal opvolgen, vond plaats tijdens een vergadering van de Governing Council op donderdag 16 oktober 2014. Zoals gebruikelijk werden in de eerste vergadering van de groep de meningen gepeild over de ingediende voorstellen voor een plenaire discussie over een zgn. «emergency item». Dit maal waren er 10 voorstellen voor een onderwerp ingezonden. Twee ervan, afkomstig van Ecuador en Palestina, hadden betrekking op de situatie van het Palestijnse volk. Een voorstel van Marokko betrof de mensenhandel, meer in het bijzonder de handel in vrouwen en kinderen. Argentinië bracht een voorstel aangaande de herstructurering van zijn schulden in terwijl de parlementen van de Verenigde Arabische Emiraten, Syrië, Iran en Chili ieder een voorstel inzonden met betrekking tot acties tegen de zgn. Islamitische Staat. Zambia en België stelden voor een discussie te wijden aan het dringende vraagstuk van de Ebola-epidemie. Aan het slot van de vergadering van maandag 13 oktober besliste de plenaire vergadering met een twee-derden meerderheid ten gunste van het laatstgenoemde onderwerp. De delegatie heeft, ziende naar het aantal ingeschreven deelnemers, ervan afgezien een bijdrage aan het debat te leveren.

De Governing Council

Het algemene bestuursorgaan van de IPU, de zgn. Governing Council, waarin alle delegaties zijn vertegenwoordigd met ten hoogste drie leden, heeft vergaderd op 13 en 16 oktober 2014. Aan deze vergadering hebben de leden **Dijkhoff** en **De Boer** deelgenomen. De council heeft zich o.a. gebogen over de financiële situatie van de IPU en het programma en de begroting voor 2015. Met betrekking tot de inkomsten van de organisatie kon secretaris-generaal Chungong melden dat het betalingsgedrag van de leden/parlementen van de IPU waarneembaar is verbeterd en dat er geen

landen meer zijn met een betalingsachterstand van meer dan 2 jaar. Hij wees er verder met instemming op dat de IPU zich voor het jaar 2014 mag verheugen in een bedrag van 2 mln. Zwitserse Francs aan inkomsten uit vrijwillige bijdragen van landen (Zweden en de Verenigde Arabische Emiraten), en enkele instellingen, een verhoging van 0,5 mln ten opzichte van 2013.

De Governing Council stemde in met het voorstel om de jaarlijkse bijdragen van de landen voor het jaar 2015 omlaag te brengen met circa 3%; voor Nederland betekent dat, dat over het jaar 2015 een contributie van 202.900 Zwitserse Francs verschuldigd is.

Op voorstel van de president van de IPU stemde de council vervolgens in met de keuze van Hanoi, Vietnam voor de 132^e vergadering van de Assembly, die van 28 maart tot 2 april 2015 zal worden gehouden. De Governing Council nam ook kennis van het aanbod van het parlement van Colombia om de 133^e zitting van de Assembly te doen houden in de stad Cartagena de Indias in dat land. Aangezien aanvaarding van dat voorstel zou betekenen dat de IPU zou afwijken van een eerder genomen besluit om de najaarsvergaderingen steeds te doen plaatsvinden in Genève, werden aan een positieve reactie op het Colombiaanse aanbod de voorwaarden verbonden dat de meerkosten voor de IPU van een keuze voor Colombia volledig door dat land zullen worden gedragen en dat na een «on site visit» zou komen vast te staan dat dat land aan alle verplichtingen van een gastland (faciliteiten, veiligheid, infrastructuur) zal kunnen voldoen. Een formele reactie op het aanbod van Colombia zal in een vergadering van de council in Hanoi worden vastgesteld.

De Governing Council heeft in haar vergadering van 16 oktober kennis genomen van de rapporten die waren opgemaakt door het Committee on the Human Rights of Parliamentarians. In deze rapporten bracht de commissie verslag uit over de schendingen van fundamentele rechten van parlementsleden uit Cameroen, Colombia, Congo, Israël, Maleisië, Oman, Palestina/Israël, Turkije en Zambia.

Aan het slot van haar vergadering op 16 oktober koos de council in twee rondes de heer S. Chowdhury, afgevaardigde uit Bangladesh tot nieuwe voorzitter van de IPU voor een termijn van drie jaar.

Committee on Middle East Questions

Aan een tweetal vergaderingen van de commissie voor Midden-Oostenvraagstukken en aan een ronde-tafel-discussie heeft de heer **Franken**, vast lid van deze commissie, deelgenomen. In de ronde-tafel-discussie ging veel aandacht uit naar de ernstige schendingen van mensenrechten in de regio en naar de vraag hoe de dialoog, mogelijk kermijs met hulp van de IPU, tussen de conflictpartijen in het Midden-Oosten snel op gang zou kunnen worden gebracht. De deelnemers aan de discussie gingen eveneens met elkaar in debat over de reikwijdte van het beginsel van non-interventie. Enkele deelnemers zagen vooral heil in een «herpolitiserings» van de IPU die haar een zwaardere en meer effectieve rol bij het bevorderen van de zo wenselijk geacht dialoog tussen alle partijen zou kunnen bezorgen.

Tijdens de vergaderingen van de commissie, waaraan geen Israëlische afgevaardigden deelnamen, werd erop gewezen dat het onderwijs, vooral onderwijs dat is gebaseerd op menselijke waarden, een sleutel kan zijn tot het bereiken van duurzame vrede en stabiliteit in de regio. Ook zal in het vredesproces meer succes opleveren indien expliciet aandacht wordt gegeven aan de positie en de rechten van vrouwen en kinderen. De commissie bevestigde dat haar eigen rol niet bestaat in het kiezen van partij, maar in het mogelijk maken en aanjagen van de dialoog en in het bouwen van bruggen en het scheppen van wederzijds vertrouwen bij alle partijen zodat er een basis ontstaat voor het gezamenlijk zoeken van een oplossing van de conflicten en geschillen. De commissie werd het eens

over een voornemen om een delegatie uit haar midden uit te zenden voor het voeren van gesprekken met leden van de Knesset in Jeruzalem en van de Palestijnse Wetgevende Raad in Ramallah. Op voorstel van de heer Franken zouden in het kader van deze missie ook werkbezoeken aan waterprojecten die met cofinanciering van de EU zijn ontwikkeld plaatsvinden.

General debate en de plenaire Assembly

Mevrouw **De Boer** heeft deelgenomen aan het zgn. General Debate dat tijdens deze zitting in het teken stond van het thema «Achieving gender equality, ending violence against women». Zij merkte ter inleiding op dit debat belangrijk te vinden omdat het ontbreken van rechten en de aanwezigheid van geweld alle vrouwen ter wereld aangaat. Als advocaat, die het grootste deel van haar professionele tijd heeft besteed aan vrouwenrechten, zei zij over het onderwerp van het debat in tal van gesprekken op tal van plaatsen te hebben gediscussieerd. Sprekend over «genderbeleid» zei mevrouw De Boer een onderscheid te willen maken tussen nationaal en buitenlands beleid.

Als het gaat om internationale samenwerking en ontwikkelingssamenwerking is Nederland zeer actief in het bevorderen van vrouwenrechten, meer in het bijzonder van de seksuele en reproductieve rechten. Ter toelichting wees zij erop dat Nederland een belangrijke donor is van het VN Gender Fund en dat de Nederlandse regering daarnaast ngo's in verschillende landen financieel steunt. Nederland heeft verder een aantal VN-resoluties inzake vrouwenrechten, die zijn aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN, mede gesteund. En in het Nederlandse parlement steunen de meeste politieke partijen het belang van genderaangelegenheden in ontwikkelingshulp en internationale samenwerking. Op nationaal niveau is het emancipatiebeleid van het zittende kabinet gericht op de emancipatie van zowel vrouwen als LGBT-georiënteerde mensen (LGBT's) en richt zich verder sterk op de participatie van vrouwen tijdens de economische crisis, de sociale veiligheid van vrouwen, meisjes en LGBT's en op de verschillen tussen meisjes en jongens in het onderwijs. De maatregelen die uit dit beleid voortkomen zijn «zacht» van aard: onderzoek, monitoring, campagnes en projecten». Door de regering zijn enkele wetsvoorstellen ingediend; één dat gelijke rechten toekent aan LGBT's bijvoorbeeld de gelijkstelling van lesbische co-moeders) en dat de facilitering bevat van de combinatie werken zorg. Nog zeer onlangs werd een wetsvoorstel dat een tot een verlenging van het ouderschapsverlof zal leiden door de Tweede Kamer aanvaard.

Hoewel al meer dan 40 jaren geleden de eerste opvanghuizen voor vrouwen werden geopend heeft Nederland pas sinds het begin van deze eeuw een integraal beleid inzake huiselijk geweld, dat ook betrekking heeft op geweld tegen partners, kindermisbruik en geweld tegen ouderen. Dit beleid is uitgewerkt in plannen en programma's en heeft geresulteerd in de bouw van lokale opvangcentra waar steun wordt gegeven aan de slachtoffers van dit geweld. Ook heeft de politie met deze nieuwe wetgeving de bevoegdheid gekregen om zgn. huisverboden op te leggen en worden politiemensen en officieren van justitie opgeleid om zaken van huiselijk geweld te behandelen. Lokale overheden zijn daarnaast verplicht om beleidsplannen te maken voor de aanpak van huiselijk geweld. De regering rapporteert verder regelmatig over de stand van zaken met betrekking tot zgn. geweld in afhankelijkheidsrelaties en over die rapportages vindt bij tijd en wijle overleg plaats in de senaat. Dat geldt overigens ook voor andere onderwerpen die raken aan het vraagstuk van geweld tegen vrouwen, zoals mensenhandel en de positie vrouwen in of na gedwongen huwelijken.

Alvorens in te gaan op de vraag hoe het parlement het meest effectief kan handelen ten aanzien van vraagstukken als gendergelijkheid en geweld

tegen vrouwen zei mevrouw De Boer nog enkele woorden te willen wijden aan de gender-neutrale benadering van huiselijk geweld in Nederland. Ofschoon beleidsdocumenten doorgaans benadrukken dat vrouwen vaker slachtoffer zijn van huiselijk geweld dan mannen en dat de mannelijke rol daarvan de oorzaak zou zijn, zijn het beleid, de maatregelen en de instrumenten (anders dan de opvanghuizen voor vrouwen) genderneutraal; een echte gender invalshoek is er niet. De vraag is of dat een probleem is. Men zou kunnen zeggen dat geweld tegen vrouwen op een doeltreffende manier wordt «meegenomen» in het algemene beleidsvraagstuk van huiselijk geweld en kindermishandeling. Men zou daar echter tegenin kunnen brengen dat het genderneutraal maken van de aanpak ertoe leidt dat belangrijke factoren voor het ontstaan en voortbestaan van het geweld niet in beeld komen waardoor die benadering minder effectief is. Dat laatste vinden Nederlandse ngo's van vrouwen en wordt ook benadrukt een door CEDAW uitgegeven rapport over de Nederlandse situatie. Daarmee is de vraag of en hoe gender ertoe doet bij de bestrijding van individueel geweld terug op tafel.

Ingaand op de vraag hoe parlementariërs zouden kunnen omgaan met gendervraagstukken en geweld tegen vrouwen zei mevrouw De Boer dat volksvertegenwoordigers meer en beter gebruik zouden moeten maken van de input, de expertise en de invloed van zowel de internationale verdragspartijen als de ngo's. Gebruik hun rapporten en aanbevelingen om vragen te stellen, houd debatten en ontwikkel beleid en wetgeving. Daarnaast is het eveneens van belang zich bewust te zijn van de «impact» van het algemene beleid en van meer algemene wetten die te maken hebben met de positie van vrouwen en hun kwetsbaarheid voor geweld. Mevrouw De Boer vroeg zich aan het slot van haar betoog af waarom, ondanks het grote aantal sprekers dat in dit debat de aandacht heeft gevestigd op de goede daden van hun eigen land, er nog zo veel ongelijkheid van en geweld tegen vrouwen en meisjes bestaat. Wat kunnen wij daartegen doen? Veel hangt af van de politieke wil om dingen te veranderen en van de bereidheid om onze eigen regeringen en onze samenlevingen kritisch aan te spreken. Laten we dat nu doen en laten we onze ervaringen delen om van elkaar te leren, zo besloot mevrouw De Boer.

De plenaire Assembly nam tijdens haar laatste vergadering op 16 oktober 2014 kennis van de mededeling uit het Standing Committee on Democracy and Human Rights dat het wegens tijdgebrek de besprekingen over een concept-resolutie met de titel «international law as it relates to international sovereignty, non-intervention in the internal affairs of States and human rights» niet had kunnen voltooien en stemde daarom in met het voorstel de werkzaamheden daaromtrent tijdens de 132^e vergadering in Hanoi te hervatten en af te ronden.

Forum for Young Parliamentarians of the IPU

Op 13 oktober 2014 vergaderde dit Forum onder leiding van zijn voorzitter, de heer Dijkhoff. Aan het slot van deze vergadering droeg de heer Dijkhoff de voorzittershamer over aan de heer F. Al-Tenaiji uit de Verenigde Arabische Emiraten.

Overige activiteiten

Mevrouw Wolbert heeft op 15 oktober 2014 deelgenomen aan een informele bijeenkomst met door het Committee on Sustainable Development, Finance and Trade aangewezen rapporteurs die tijdens de 132^e Assembly een rapport en een ontwerp-resolutie zullen presenteren over het thema «shaping a new system of water governance: promoting parliamentary action on water». Tijdens deze bijeenkomst werd uitvoerig

aandacht besteed aan de verantwoordelijkheden en mogelijkheden van parlementen om sturend op te treden in vraagstukken die samenhangen met zowel schaarste aan als overvloed van water.

De voorzitter van de delegatie,
Dijkhoff

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen